

YTTRANDE
2 augusti 2013
Dnr. 6-28-13

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över departementspromemorian Ett uppföljnings- system för jämställdhetspolitiken, Ds 2013:37

U2013/3818/JÄM

SAMMANFATTNING

Konjunkturinstitutet vill sammanfattningsvis lämna följande huvudsakliga synpunkter:

- Konjunkturinstitutet instämmer i att det är bra att fastställa ett system, en ”infrastruktur”, för uppföljning.
- Promemorian beskriver dock bara de årliga uppföljningarna och diskuterar inte hur de mer omfattande uppföljningarna med några års mellanrum ska ske.
- För många av de valda indikatorerna saknas en redovisning av varför de valts.
- Enskilda indikatorer har begränsningar som uppföljningsinstrument och behöver i många fall kompletteras med analyser. Som en del av ”infrastrukturen” vore det bra att beskriva vilka typer av modeller och analyser som bör komplettera nyckeltalen i uppföljningarna.

SYSTEM OCH ”INFRASTRUKTUR” FÖR UPPFÖLJNINGEN

Konjunkturinstitutet instämmer i promemorians bedömning att det är bra med ett på förhand bestämt system för uppföljning och att en årlig avrapportering av indikatorer kan vara en bra form för löpande uppföljning. Skälen för bedömningen att detta ska göras just i budgetpropositionen framgår inte av promemorian. Utrymmet för kommentarer och analyser i anslutning till den rena indikatorredovisningen (se nästa avsnitt) blir sannolikt större om den årliga avrapporteringen görs i någon annan form än som en del av budgetpropositionen.

Promemorian föreslår vidare att mer omfattande uppföljningar ska göras vart fjärde till vart åttonde år men diskuterar inte alls hur dessa uppföljningar ska tas fram eller presenteras. För att ”infrastrukturen” för uppföljning ska vara komplett behöver formerna även för dessa uppföljningar redovisas, till exempel om de ska göras av regeringen eller av någon annan, graden av forskningsanknytning etc.

INDIKATORER

I promemorian listas 26 föreslagna huvudindikatorer, fördelade på de fyra jämställdhetspolitiska delmålen. Konjunkturinstitutet lämnar här främst synpunkter på diskussionen angående delmål 2 och 3.

Vissa av de föreslagna indikatorerna kommenteras i promemorian, men för flera av delmålen redovisas inte generellt vilka överväganden som lett till att man valt just dessa indikatorer bland de indikatorer som SCB tagit fram eller bland andra tänkbara indikatorer. Det finns inte heller, generellt, referenser till sådana överväganden i till exempel SCB:s rapport. En mer utförlig diskussion av skälen för bedömningarna skulle göra det lättare för läsaren att värdera promemorians urval.

Konjunkturinstitutet har inte inom ramen för detta yttrande närmare granskat och värderat de enskilda indikatorerna men har inga särskilda invändningar mot förslagen. Konjunkturinstitutet vill ändå lämna några allmänna synpunkter när det gäller indikatorerna för delmålet om ekonomisk jämställdhet och i viss mån delmålet om en jämn fördelning av obetalt arbete.

För många av indikatorerna är det svårt att tolka ett enskilt indikatorvärde; det krävs mer analys för att värdera huruvida ett förändrat indikatorvärde beror på ändrad grad av jämställdhet eller på något annat, eller för att värdera vilket värde på indikatorn som kan vara önskvärt eller förväntat. Även om uppföljningen ska utgå från indikatorer bör man därför komplettera indikatorpresentationen med kommentarer och modellbaserade analyser. Som en del av infrastrukturen kan det därför vara lämpligt att redan på förhand överväga vilka analyser som bör komplettera presentationen av själva nyckeltalen i de årliga (liksom i de mer fördjupade) uppföljningarna.

Diskussioner om metoder och modeller som kan ha relevans i detta avseende finns bland annat i Konjunkturinstitutets årliga lönebildningsrapporter (se till exempel *Lönebildningsrapporten 2012* för en diskussion om lönegapet), i Konjunkturinstitutets rapport *En analytisk jämställdhetsbilaga – och en analytisk jämställdhetspolitik* som publicerades 2012 på regeringens uppdrag samt i Medlingsinstitutets årliga rapport *Avtalsrörelsen och lönebildningen*. Den sistnämnda rapporten innehöll 2012 för övrigt en diskussion om alternativ till den standardvägningsmetod som promemorian föreslår för indikator 2.6.

Konjunkturinstitutet instämmer i värdet av indikatorer som 2.32, avgångna från gymnasieskolans olika program. Indikatorer som på detta sätt beskriver hur väl man uppnår intermediära mål snarare än slutliga mål om ekonomisk jämställdhet, och som ligger närmare den praktiska politikens utformning än indikatorer på slutlig måluppfyllelse, kan ha ett betydande värde som vägledning i policyarbetet. Eventuellt kan man överväga att inkludera fler indikatorer av den typen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén. Föredragande har varit Joakim Skalin.

Mats Dillén

Joakim Skalin